Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 12ης Απριλίου 2016*

«Προδικαστική παραπομπή — Συμφωνία Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας — Απόφαση 1/80 — Άρθρο 13 — Ρήτρα “standstill” — Οικογενειακή επανένωση — Εθνική νομοθεσία η οποία προβλέπει νέους αυστηρότερους όρους όσον αφορά την οικογενειακή επανένωση μη οικονομικά ενεργών μελών οικογένειας με τα λοιπά μέλη οικογένειας οικονομικά ενεργών Τούρκων υπηκόων που κατοικούν και έχουν δικαίωμα διαμονής στο επίμαχο κράτος μέλος — Προϋπόθεση περί επαρκών δεσμών με κράτος μέλος που να καθιστούν δυνατή την επιτυχή ένταξη»

Στην υπόθεση C-561/14

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Østre Landsret (Δανία) με απόφαση της 3ης Δεκεμβρίου 2014, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 5 Δεκεμβρίου 2014, στο πλαίσιο της δίκης

Caner Genc

κατά

Integrationsministeriet

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους K. Lenaerts, Πρόεδρο, A. Tizzano, αντιπρόεδρο, R. Silva de Lapuerta (εισηγήτρια), M. Ilešič, L. Bay Larsen, F. Biltgen, K. Λυκούργο, προέδρους τμήματος, A. Rosas, A. Borg Barthet, J. Malenovský, E. Levits, K. Jürimäe, M. Βηλαρά, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi

γραμματέας: T. Millett, βοηθός γραμματέας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ’ ακροατηρίου συζητήσεως της 20ής Οκτωβρίου 2015,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο C. Genc, εκπροσωπούμενος από τον T. Ryhl, advokat,

— η Δανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον C. Thorning, επικουρούμενο από τον R. Holdgaard, advokat,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. Hesse,

* * Γλώσσα διαδικασίας: η δανική.

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις M. Clausen και C. Tufvesson, καθώς και από τους D. Martin και F. Erlbacher,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 20ής Ιανουαρίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η υπό κρίση αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 13 της αποφάσεως 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με την προώθηση της συνδέσεως (στο εξής: απόφαση 1/80), η οποία επισυνάφθηκε στη Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, η οποία υπογράφηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 1963 στην Άγκυρα από την Τουρκική Δημοκρατία, αφενός, και από τα κράτη μέλη της ΕΟΚ και την Κοινότητα, αφετέρου, και η οποία συνήφθη, εγκρίθηκε και επικυρώθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με την απόφαση 64/732/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 23ης Δεκεμβρίου 1963 (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/001, σ. 48, στο εξής: Συμφωνία Συνδέσεως).

2 Η εν λόγω αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του C. Genc και του Integrationsministeriet (Υπουργείου Κοινωνικής Εντάξεως) με αντικείμενο την απόρριψη από το δεύτερο της αιτήσεως του πρώτου για χορήγηση άδειας διαμονής στη Δανία λόγω οικογενειακής επανενώσεως.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η Συμφωνία Συνδέσεως

3 Από το άρθρο 2, παράγραφος 1, της Συμφωνίας Συνδέσεως προκύπτει ότι αντικείμενο της Συμφωνίας είναι η προαγωγή της συνεχούς και ισόρροπης ενισχύσεως των εμπορικών και οικονομικών σχέσεων μεταξύ των μερών, λαμβανομένων πλήρως υπόψη της ανάγκης εξασφαλίσεως της επιταχυνόμενης αναπτύξεως της τουρκικής οικονομίας και της ανυψώσεως του επιπέδου απασχολήσεως και των όρων διαβιώσεως του τουρκικού λαού.

4 Κατά το άρθρο 12 της Συμφωνίας Συνδέσεως, «τα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούν να εμπνέονται από τα άρθρα [39 ΕΚ], [40 ΕΚ] και [41 ΕΚ] για τη σταδιακή πραγματοποίηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων μεταξύ τους» και, κατά το άρθρο 13 της Συμφωνίας αυτής, τα συμβαλλόμενα μέρη «συμφωνούν να εμπνέονται από τα άρθρα [43 ΕΚ] μέχρι και [46 ΕΚ] και [48 ΕΚ] για την κατάργηση μεταξύ τους των περιορισμών στην ελευθερία εγκαταστάσεως».

Η απόφαση 1/80

5 Το άρθρο 13 της αποφάσεως 1/80 ορίζει:

«Τα κράτη μέλη και η Τουρκία δεν μπορούν να θεσπίσουν νέους περιορισμούς σχετικά με τις προϋποθέσεις προσβάσεως στην απασχόληση των εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους που βρίσκονται νομίμως στο έδαφός τους, αντιστοίχως, όσον αφορά την παραμονή και την απασχόληση.»

6 Κατά το άρθρο 14 της αποφάσεως 1/80:

«1. Οι διατάξεις του παρόντος τμήματος εφαρμόζονται υπό την επιφύλαξη των περιορισμών που δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας.

2. Το παρόν τμήμα δεν θίγει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις νομοθεσίες των διαφόρων κρατών ή από διμερείς συμφωνίες μεταξύ Τουρκίας και κρατών μελών της Κοινότητας οι οποίες προβλέπουν συναφώς ευνοϊκότερες διατάξεις για τους υπηκόους τους.»

Το πρόσθετο πρωτόκολλο

7 Το πρόσθετο πρωτόκολλο, που υπογράφηκε στις 23 Νοεμβρίου 1970 στις Βρυξέλλες και συνήφθη, εγκρίθηκε και επικυρώθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2760/72 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1972 (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/002, σ. 149, στο εξής: πρόσθετο πρωτόκολλο), αποτελεί, κατά το άρθρο 62 αυτού, αναπόσπαστο τμήμα της Συμφωνίας Συνδέσεως.

8 Το άρθρο 41, παράγραφος 1, του πρόσθετου πρωτοκόλλου ορίζει τα εξής:

«Τα συμβαλλόμενα μέρη δεν επιβάλλουν μεταξύ τους νέους περιορισμούς στην ελευθερία εγκαταστάσεως και στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών.»

Η δανική νομοθεσία

9 Ο νόμος περί αλλοδαπών (Udlændingeloven), ως είχε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως στην κύρια δίκη (στο εξής: δανικός νόμος περί αλλοδαπών), προβλέπει στο άρθρο του 9, παράγραφος 1, σημείο 2, στοιχείο d, ότι, κατόπιν σχετικής αιτήσεως, άδεια διαμονής χορηγείται σε άγαμο ανήλικο τέκνο, ηλικίας κάτω των 15 ετών, προσώπου που κατοικεί στη Δανία ή του/της συζύγου αυτού, αν το τέκνο διαμένει με το πρόσωπο που έχει την επιμέλειά του και δεν έχει δημιουργήσει δική του οικογένεια μέσω μόνιμης συμβιώσεως, καθώς και όταν το πρόσωπο που κατοικεί στη Δανία διαθέτει άδεια διαμονής αορίστου χρόνου ή άδεια διαμονής με δυνατότητα μόνιμης διαμονής.

10 Το άρθρο του 9, παράγραφος 13, του δανικού νόμου περί αλλοδαπών, το οποίο εισήχθη με τον νόμο 427, της 9ης Ιουνίου 2004, για την τροποποίηση του δανικού νόμου περί αλλοδαπών και του νόμου περί κοινωνικής εντάξεως, ορίζει τα εξής:

«Σε περίπτωση που ο αιτών και ένας από τους γονείς του κατοικούν στη χώρα καταγωγής ή άλλη χώρα, η προβλεπόμενη στην παράγραφο 1, σημείο 2 [του άρθρου 9 του παρόντος νόμου] άδεια διαμονής χορηγείται μόνο εφόσον υφίστανται ή μπορούν να υπάρξουν επαρκείς δεσμοί του αιτούντος με το εν λόγω κράτος μέλος που να καθιστούν δυνατή την επιτυχή ένταξή του στη χώρα. Εντούτοις, η προϋπόθεση αυτή δεν ισχύει αν η αίτηση υποβάλλεται εντός δύο ετών από την ημερομηνία κατά την οποία το πρόσωπο που κατοικεί στο δανικό έδαφος πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 9, παράγραφος 1, σημείο 2, [του εν λόγω νόμου], ή αν πολύ ειδικοί λόγοι, ιδίως η οικογενειακή ενότητα, συνηγορούν υπέρ του αντιθέτου».

11 Όπως προκύπτει από τις προπαρασκευαστικές εργασίες του άρθρου 9, παράγραφος 13, του δανικού νόμου περί αλλοδαπών, σκοπός της διατάξεως αυτής είναι να αποτρέπονται οι γονείς από το να επιλέγουν σκοπίμως να αφήνουν το τέκνο τους στη χώρα καταγωγής με έναν από τους δύο γονείς του έως ότου το τέκνο σχεδόν ενηλικιωθεί, παρά το γεγονός ότι αυτό θα μπορούσε να αποκτήσει άδεια διαμονής στη Δανία νωρίτερα, προκειμένου το εν λόγω τέκνο να ανατραφεί σύμφωνα με τις πολιτισμικές αξίες της χώρας καταγωγής και να μην του ενσταλαχθούν, κατά την παιδική του ηλικία, τα κοινωνικά πρότυπα και οι αξίες της Δανίας.

12 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, κατά τη διοικητική πρακτική η οποία περιγράφεται στην από 2 Ιουλίου 2007 εγκύκλιο του Υπουργείου Κοινωνικής Εντάξεως, η ικανότητα ανήλικου τέκνου να ενταχθεί επιτυχώς στη δανική κοινωνία αξιολογείται κατά διακριτική ευχέρεια, στο πλαίσιο δε της αξιολογήσεως αυτής λαμβάνονται ιδιαιτέρως υπόψη ορισμένες παράμετροι, όπως η διάρκεια και ο χαρακτήρας της διαμονής του τέκνου στα οικεία κράτη και, ιδίως, ενδεχόμενη προγενέστερη διαμονή του τέκνου στη Δανία, η χώρα στην οποία αυτό πέρασε το μεγαλύτερο μέρος της παιδικής και εφηβικής του ηλικίας, ο τόπος της σχολικής του εκπαιδεύσεως, η γνώση της δανικής γλώσσας, η γνώση της γλώσσας της χώρας καταγωγής καθώς και το αν οι αξίες και τα κοινωνικά πρότυπα της δανικής κοινωνίας ενσταλάχθηκαν στο τέκνο αυτό κατά την παιδική του ηλικία σε τέτοιο βαθμό ώστε να υφίστανται ή να μπορούν να υπάρξουν επαρκείς δεσμοί με τη Δανία που να καθιστούν δυνατή την επιτυχή ένταξη του τέκνου στη χώρα. Επιπλέον, ιδιαίτερη σημασία σε σχέση με τις λοιπές συνεκτιμώμενες παραμέτρους προσδίδεται και στο αν ο γονέας που κατοικεί στη Δανία είναι όντως ενταγμένος και στενά συνδεδεμένος με τη δανική κοινωνία.

13 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει επίσης ότι, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, δεν είναι απαραίτητο να αποδεικνύεται ότι υφίστανται επαρκείς δεσμοί με το κράτος μέλος για το οποίο πρόκειται που να καθιστούν δυνατή την επιτυχή ένταξη. Τούτο αφορά, ιδίως, την περίπτωση κατά την οποία ενδεχόμενη άρνηση της οικογενειακής επανενώσεως θα ήταν αντίθετη προς τις διεθνείς δεσμεύσεις του Βασιλείου της Δανίας ή προς το υπέρτερο συμφέρον του παιδιού υπό την έννοια της Συμβάσεως της Νέας Υόρκης για τα δικαιώματα του παιδιού, η οποία υπεγράφη στις 20 Νοεμβρίου 1989 και έχει επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη, ή οσάκις, λόγω σοβαρής ασθένειας ή αναπηρίας, θα ήταν ανεπίτρεπτο από ανθρωπιστικής απόψεως να αποσταλεί ο γονέας που κατοικεί στη Δανία σε χώρα η οποία δεν διαθέτει υποδομές υποδοχής και κατάλληλης μεταχειρίσεως, ή όταν ο γονέας που κατοικεί στη χώρα καταγωγής αδυνατεί να ασκήσει τη γονική μέριμνα του οικείου τέκνου.

14 Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι το άρθρο 9, παράγραφος 13, του δανικού νόμου περί αλλοδαπών τυγχάνει εφαρμογής μόνο σε αιτήσεις περί οικογενειακής επανενώσεως υπηκόων τρίτων χωρών που κατοικούν στη Δανία με μέλη της οικογένειάς τους και ότι, κατά τον χρόνο κατά τον οποίο τέθηκε σε ισχύ η απόφαση 1/80, δεν υπήρχε στη δανική έννομη τάξη κανένας κανόνας αντίστοιχος του άρθρου 9, παράγραφος 13, του δανικού νόμου περί αλλοδαπών.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

15 Ο C. Genc, προσφεύγων στην κύρια δίκη, είναι Τούρκος υπήκοος γεννηθείς στις 17 Αυγούστου 1991. Ο πατέρας του, ο οποίος είναι επίσης Τούρκος υπήκοος, εγκαταστάθηκε στη Δανία στις 14 Δεκεμβρίου 1997 και διαθέτει, από τις 21 Απριλίου 2001, άδεια διαμονής αορίστου χρόνου στο εν λόγω κράτος μέλος.

16 Οι γονείς του C. Genc διαζεύχθηκαν με την από 30 Δεκεμβρίου 1997 δικαστική απόφαση, την οποία εξέδωσε το δικαστήριο του Haymana (Τουρκία). Μολονότι η επιμέλεια τόσο του C. Genc όσο και των δύο μεγαλύτερων αδερφών του ανατέθηκε στον πατέρα του προσφεύγοντος στην κύρια δίκη, κατόπιν του διαζυγίου, ο προσφεύγων εξακολούθησε να διαμένει στην Τουρκία με τους προγεννήτορές του.

17 Τα δύο μεγαλύτερα αδέλφια του C. Genc διαθέτουν άδεια διαμονής στη Δανία από τον Μάιο του 2003.

18 Στις 5 Ιανουαρίου 2005 ο προσφεύγων στην κύρια δίκη ζήτησε για πρώτη φορά άδεια διαμονής στη Δανία. Ο πατέρας του εργαζόταν τότε ως μισθωτός εργαζόμενος στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.

19 Στις 15 Αυγούστου 2006, η δανική Υπηρεσία Μεταναστεύσεως (Udlændingeservice) απέρριψε την αίτηση χορηγήσεως άδειας διαμονής του C. Genc, βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 13, του δανικού νόμου περί αλλοδαπών, με το αιτιολογικό ότι δεν υφίσταντο ή δεν μπορούσαν να υπάρξουν επαρκείς

δεσμοί του ενδιαφερομένου με τη Δανία που να καθιστούν δυνατή την επιτυχή ένταξή του στο συγκεκριμένο κράτος μέλος. Το Υπουργείο Κοινωνικής Εντάξεως εξέδωσε στις 18 Δεκεμβρίου 2006 πράξη επιβεβαιωτική της προαναφερθείσας αποφάσεως.

20 Ειδικότερα, στην από 18 Δεκεμβρίου 2006 απόφασή του, το Υπουργείο Κοινωνικής Εντάξεως, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, το γεγονός ότι ο C. Genc γεννήθηκε στην Τουρκία, όπου πέρασε όλη την παιδική του ηλικία και παρακολούθησε τη σχολική του εκπαίδευση έως την ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως, ότι ουδέποτε επισκέφθηκε τη Δανία, ότι ομιλεί μόνον την τουρκική, ότι στην περίπτωσή του δεν υφίσταται κανένα συνδετικό στοιχείο με τη δανική κοινωνία και ότι συναντήθηκε με τον πατέρα του δύο μόλις φορές τα δύο τελευταία έτη, έκρινε ότι στον προσφεύγοντα στην κύρια δίκη δεν ενσταλάχθηκαν, ενόσω ήταν νέος, οι αξίες και τα κοινωνικά πρότυπα της Δανίας σε τέτοιο βαθμό ώστε να υφίστανται ή να μπορούν να υπάρξουν επαρκείς δεσμοί του με τη Δανία που να καθιστούν δυνατή την επιτυχή ένταξή του.

21 Ομοίως, το Υπουργείο Κοινωνικής Εντάξεως έκρινε ότι ούτε ο πατέρας του C. Genc μπορούσε να θεωρηθεί ενταγμένος σε τόσο επαρκή βαθμό στη δανική κοινωνία και ότι δεν υπήρχε αρκούντως ουσιαστικός δεσμός του με τη δανική κοινωνία ώστε να είναι δυνατό να καταλήξει, όσον αφορά τον προσφεύγοντα στην κύρια δίκη, σε συμπέρασμα διαφορετικό σε σχέση με αυτό που παρατέθηκε στην προηγούμενη σκέψη.

22 Τέλος, το Υπουργείο Κοινωνικής Εντάξεως επισήμανε ότι δεν υφίστατο κανένας ειδικός λόγος, μεταξύ άλλων η οικογενειακή ενότητα, που να συνηγορεί υπέρ της χορηγήσεως άδειας διαμονής στον C. Genc παρά το γεγονός ότι δεν υφίστανται ή δεν μπορούν να υπάρξουν επαρκείς δεσμοί με τη Δανία που να καθιστούν δυνατή την επιτυχή ένταξή του, και ότι επίσης δεν υπήρχαν σοβαρά εμπόδια στα οποία να προσκρούει η μετάβαση του πατέρα του προσφεύγοντος στην κύρια δίκη στην Τουρκία, προκειμένου αυτός να μπορέσει να συνεχίσει την οικογενειακή του ζωή με τον δεύτερο ή να συνεχίσει την οικογενειακή του ζωή υπό τους ίδιους όρους υπό τους οποίους το έπραττε μετά την οικειοθελή μετάβασή του στη Δανία το 1997.

23 Στις 17 Σεπτεμβρίου 2007 το Υπουργείο Κοινωνικής Εντάξεως αρνήθηκε να επανεξετάσει την αίτηση του C. Genc για τη χορήγηση άδειας διαμονής.

24 Ο προσφεύγων στην κύρια δίκη προσέφυγε ενώπιον του Glostrup Ret (πρωτοδικείο του Glostrup, Δανία), το οποίο, με την από 9 Δεκεμβρίου 2011 απόφαση, επιβεβαίωσε την απόφαση του Υπουργείου Κοινωνικής Εντάξεως με την οποία είχε απορριφθεί η αίτηση χορηγήσεως άδειας διαμονής.

25 Ο C. Genc άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Østre Landsret (εφετείο της ανατολικής περιφέρειας, Δανία).

26 Το Østre Landsret επισημαίνει ότι, στην απόφαση Dogan (C-138/13, EU:C:2014:2066), το Δικαστήριο έκρινε ότι η σχετική με την ελευθερία εγκαταστάσεως ρήτρα «standstill», την οποία προβλέπει το άρθρο 41, παράγραφος 1, του πρόσθετου πρωτοκόλλου, έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στην επιβολή από κράτος μέλος νέων περιορισμών όσον αφορά τη δυνατότητα οικογενειακής επανενώσεως με Τούρκο σύζυγο.

27 Εντούτοις, το Østre Landsret διατηρεί, καταρχάς, αμφιβολίες όσον αφορά το αν η προαναφερθείσα απόφαση συνάδει τόσο με την προγενέστερη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με τις ρήτρες «standstill» όσο και με το ιστορικό συνάψεως και τον σκοπό της Συμφωνίας Συνδέσεως.

28 Περαιτέρω, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί αν, λαμβανομένης υπόψη της διαφορετικής διατυπώσεως του άρθρου 41, παράγραφος 1, του πρόσθετου πρωτοκόλλου και του άρθρου 13 της αποφάσεως 1/80, η ερμηνευτική αρχή που διατυπώθηκε με την απόφαση Dogan (C-138/13, EU:C:2014:2066) αναφορικά με τη ρήτρα «standstill» του άρθρου 41, παράγραφος 1, του πρόσθετου πρωτοκόλλου τυγχάνει εφαρμογής και στη διάταξη του άρθρου 13 της αποφάσεως 1/80.

29 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο, εκκινώντας από τη διαπίστωση ότι, στις αποφάσεις Demir (C-225/12, EU:C:2013:725) και Dogan (C-138/13, EU:C:2014:2066), το Δικαστήριο απεφάνθη ότι νέοι περιορισμοί που καλύπτονται από ρήτρα «standstill» μπορεί να δικαιολογούνται εάν ο περιορισμός δικαιολογείται από επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος είναι πρόσφορος προς διασφάλιση της υλοποιήσεως του επιδιωκόμενου θεμιτού σκοπού και δεν βαίνει πέραν του αναγκαίου για την επίτευξή του μέτρου, ζητεί να διευκρινισθεί, αφενός, αν η ερμηνεία αυτή συνάδει με την απόφαση Dereci κ.λπ. (C-256/11, EU:C:2011:734) και, αφετέρου, ποιες κατευθυντήριες γραμμές πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ώστε να ελέγχεται αν ο περιορισμός είναι δικαιολογημένος και να εκτιμάται η αναλογικότητά του.

30 Στο πλαίσιο αυτό, το Østre Landsret αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει η ρήτρα “standstill” του άρθρου 13, της αποφάσεως 1/80 και/ή η ρήτρα “standstill” του άρθρου 41, παράγραφος 1, του πρόσθετου πρωτοκόλλου την έννοια ότι καλύπτονται από την υποχρέωση “standstill” νέες και αυστηρότερες προϋποθέσεις για την οικογενειακή επανένωση, για μέλη οικογένειας που δεν είναι οικονομικά ενεργά, συμπεριλαμβανομένων των ανήλικων τέκνων οικονομικά ενεργών Τούρκων υπηκόων που κατοικούν και έχουν άδεια διαμονής σε κράτος μέλος, λαμβάνοντας υπόψη:

α) την ερμηνεία των ρητρών standstill από το Δικαστήριο, ιδίως με τις αποφάσεις Derin (C-325/, EU:C:2007:442), Ziebell (C-371/08, EU:C:2011:809), Dülger (C-451/11, EU:C:2012:504) και Demirkan (C-221/11, EU:C:2013:583),

β) τον σκοπό και το περιεχόμενο της Συμφωνίας Συνδέσεως, όπως έχει ερμηνευθεί ιδίως με τις αποφάσεις Ziebell (C-371/11, EU:C:2011:809) και Demirkan (C-221/11, EU:C:2013:583), και λαμβάνοντας υπόψη:

— το γεγονός ότι η συμφωνία και τα πρωτόκολλα, αποφάσεις κ.λπ. που συνάπτονται σε αυτήν δεν περιέχουν διατάξεις για την οικογενειακή επανένωση και

— το γεγονός ότι η οικογενειακή επανένωση στο πλαίσιο της τότε Ευρωπαϊκής Κοινότητας και νυν Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέκαθεν διεπόταν από το παράγωγο δίκαιο, επί του παρόντος από την οδηγία 2004/38/ΕΚ[, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να κατοικούν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 33)];

2) Στο πλαίσιο της απαντήσεώς του στο πρώτο ερώτημα, ζητείται από το Δικαστήριο να αποφανθεί εάν διαθέτουν τα μέλη οικογένειας Τούρκων εργαζομένων, σύμφωνα με το άρθρο 13 της αποφάσεως 1/80, παρεπόμενο το δικαίωμα οικογενειακής επανενώσεως που ισχύει για μέλη οικογένειας οικονομικά ενεργών Τούρκων υπηκόων που κατοικούν και έχουν άδεια διαμονής σε κράτος μέλος ή εάν διαθέτουν τέτοιο δικαίωμα μόνο τα μέλη οικογένειας Τούρκων μη μισθωτών εργαζομένων, σύμφωνα με το άρθρο 41, παράγραφος 1, του πρόσθετου πρωτοκόλλου;

3) Εάν η απάντηση στο πρώτο ερώτημα, σε συνδυασμό με το δεύτερο ερώτημα, είναι καταφατική, ζητείται από το Δικαστήριο να αποφανθεί εάν έχει η ρήτρα standstill του άρθρου 13, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 την έννοια ότι οι νέοι περιορισμοί, οι οποίοι

"δικαιολογούνται από επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος, είναι πρόσφοροι προς διασφάλιση της υλοποιήσεως του επιδιωκόμενου θεμιτού σκοπού και δεν βαίνουν πέραν του αναγκαίου για την επίτευξή του μέτρου" (πέραν των οριζομένων στο άρθρο 14 της αποφάσεως 1/80) είναι νόμιμοι.

4) Εάν η απάντηση στο τρίτο ερώτημα είναι καταφατική, ζητείται από το Δικαστήριο να αποφανθεί επί των εξής:
   α) Ποιες κατευθυντήριες γραμμές πρέπει να χρησιμοποιούνται για τον έλεγχο των περιορισμών και της αναλογικότητας; Το Δικαστήριο καλείται να αποφανθεί εάν πρέπει να εφαρμόζονται οι ίδιες αρχές με εκείνες που ορίζονται στη νομολογία του για την οικογενειακή επανένωση, σε σχέση με την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών της Ένωσης, η οποία διέπεται από την οδηγία 2004/38 και τις διατάξεις της Συνθήκης, ή εάν ο έλεγχος αυτός πρέπει να έχει διαφορετικό περιεχόμενο.
   β) Εφόσον κριθεί ότι απαιτείται έλεγχος με διαφορετικό περιεχόμενο από αυτό που απορρέει από τη νομολογία του Δικαστηρίου για την οικογενειακή επανένωση σε σχέση με την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών της Ένωσης, το Δικαστήριο καλείται να κρίνει εάν πρέπει να χρησιμοποιείται ως σημείο αναφοράς ο έλεγχος της αναλογικότητας που ασκείται σε σχέση με το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, που υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, για τον σεβασμό της οικογενειακής ζωής, και τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και, σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, ποιες αρχές πρέπει να τηρούνται;
   γ) Ανεξαρτήτως από τη μέθοδο ελέγχου που πρόκειται να εφαρμοστεί, μπορεί ένας κανόνας, όπως το άρθρο 9, παράγραφος 16, του δανικού νόμου περί αλλοδαπών, όπως αυτός τροποποιήθηκε (πρώην άρθρο 9, παράγραφος 13) –κατά το οποίο προϋπόθεση για την οικογενειακή επανένωση προσώπου που είναι υπήκοος τρίτης χώρας και διαθέτει άδεια διαμονής και κατοικεί στη Δανία με το ανήλικο τέκνο του, όταν το παιδί και ο έτερος γονέας κατοικεί στη χώρα καταγωγής ή σε άλλη χώρα, είναι να διαθέτει το τέκνο ή να έχει τη δυνατότητα να αναπτύξει επαρκείς δεσμούς με τη Δανία που να καθιστούν δυνατή την επιτυχή ένταξη στη χώρα– να θεωρηθεί ότι "δικαιολογείται από επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος, είναι πρόσφορος προς διασφάλιση της υλοποιήσεως του επιδιωκόμενου θεμιτού σκοπού και δεν βαίνει πέραν του αναγκαίου για την επίτευξή του μέτρου";»

31 Με έγγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 30 Μαρτίου 2015, η Δανική Κυβέρνηση ζήτησε να εκδικαστεί η υπόθεση από το τμήμα μείζονος συνθέσεως του Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 16, τρίτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

32 Με τα προδικαστικά του ερωτήματα, τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν εθνικό μέτρο όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, το οποίο εξαρτά την οικογενειακή επανένωση Τούρκου μισθωτού εργαζομένου ο οποίος διαμένει νομίμως στο κράτος μέλος για το οποίο πρόκειται με το ανήλικο τέκνο του από την προϋπόθεση να υφίστανται ή να μπορούν να υπάρξουν επαρκείς δεσμοί του δεύτερου με το εν λόγω κράτος μέλος που να καθιστούν δυνατή την επιτυχή ένταξή του, όταν το τέκνο αυτό και ο έτερος γονέας του κατοικούν στη χώρα καταγωγής ή σε άλλη χώρα και η αίτηση περί οικογενειακής επανενώσεως υποβλήθηκε δύο έτη αφότου ο γονέας που κατοικεί στο κράτος μέλος για το οποίο πρόκειται απέκτησε άδεια διαμονής αορίστου χρόνου ή άδεια διαμονής με δυνατότητα μόνιμης διαμονής, συνιστά «νέο περιορισμό», κατά την έννοια του άρθρου 13 της αποφάσεως 1/80 και/ή του άρθρου 41, παράγραφος 1, του πρόσθετου πρωτοκόλλου και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, αν, παρά ταύτα, ο περιορισμός αυτός μπορεί να θεωρηθεί δικαιολογημένος.

33 Κατά πάγια νομολογία, οι ρήτρες «standstill» του άρθρου 13 της αποφάσεως 1/80 και του άρθρου 41, παράγραφος 1, του πρόσθετου πρωτοκόλλου απαγορεύουν γενικώς τη θέσπιση οποιουδήποτε νέου εσωτερικού μέτρου που θα είχε ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα να υπόκειται η εκ μέρους Τούρκου υπηκόου άσκηση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο έδαφος ενός κράτους μέλους σε όρους πιο περιοριστικούς σε σχέση με εκείνους που ίσχυαν συναφώς κατά την έναρξη ισχύος της εν λόγω αποφάσεως ή του πρόσθετου πρωτοκόλλου στο κράτος μέλος για το οποίο πρόκειται (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις Savas, C-37/98, EU:C:2000:224, σκέψη 69, καθώς και Sahin, C-242/06, EU:C:2009:554, σκέψη 63 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

34 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η επίμαχη εθνική διάταξη, ήτοι το άρθρο 9, παράγραφος 13, του δανικού νόμου περί αλλοδαπών, εισήχθη μετά τη θέση σε ισχύ στη Δανία της αποφάσεως 1/80 και του πρόσθετου πρωτοκόλλου και καθιστά αυστηρότερους τους όρους εισόδου για λόγους οικογενειακής επανενώσεως οι οποίοι ίσχυαν προηγουμένως για τα ανήλικα τέκνα μισθωτών εργαζομένων που ήταν υπήκοοι τρίτων χωρών, με αποτέλεσμα να καθιστά δυσχερέστερη την εν λόγω επανένωση.

35 Εξάλλου, δεν αμφισβητείται ότι ο C. Genc επιθυμεί να εισέλθει στη Δανία για λόγους οικογενειακής επανενώσεως με τον πατέρα του. Δεν αμφισβητείται επίσης ότι, κατά τον χρόνο κατά τον οποίο ο C. Genc υπέβαλε την αίτηση χορηγήσεως άδειας διαμονής, ο πατέρας του ασκούσε μισθωτή δραστηριότητα στη Δανία.

36 Υπό αυτές τις συνθήκες, ο πατέρας του προσφεύγοντος στην κύρια δίκη, του οποίου η κατάσταση συναρτάται προς την άσκηση οικονομικής ελευθερίας, εν προκειμένω της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, είναι αυτός που, ως νομίμως ενταγμένος στην αγορά εργασίας της Δανίας, εμπίπτει, κατά συνέπεια, στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 13 της αποφάσεως 1/80 (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις Savas, C-37/98, EU:C:2000:224, σκέψη 58, καθώς και Abatay κ.λπ., C-317/01 και C-369/01, EU:C:2003:572, σκέψεις 75 έως 84).

37 Επομένως, η κατάσταση Τούρκου μισθωτού εργαζομένου ο οποίος κατοικεί στο κράτος μέλος για το οποίο πρόκειται, εν προκειμένω, του πατέρα του C. Genc, είναι η μόνη που πρέπει να ληφθεί υπόψη, προκειμένου να καθορισθεί αν, δυνάμει της ρήτρας «standstill» του άρθρου 13 της αποφάσεως 1/80, πρέπει να αποκλεισθεί η εφαρμογή εθνικού μέτρου όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη σε περίπτωση που αποδειχθεί ότι το μέτρο αυτό είναι ικανό να επηρεάσει την ελευθερία του να ασκεί μισθωτή δραστηριότητα στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.

38 Συνεπώς, πρέπει να εξετασθεί αν η θέσπιση νέας νομοθετικής ρυθμίσεως η οποία καθιστά αυστηρότερους τους όρους της πρώτης εισόδου των ανήλικων τέκνων Τούρκων υπηκόων που κατοικούν στο κράτος μέλος για το οποίο πρόκειται υπό την ιδιότητα των μισθωτών εργαζομένων, όπως ο πατέρας του C. Genc, σε σχέση με εκείνους που ίσχυαν κατά την ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος της αποφάσεως 1/80 στο συγκεκριμένο κράτος μέλος ενδέχεται να συνιστά «νέο περιορισμό» της ελευθερίας κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εν λόγω κράτος μέλος, κατά την έννοια του άρθρου 13, της προαναφερθείσας αποφάσεως.

39 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι νομοθεσία η οποία δυσχεραίνει την οικογενειακή επανένωση καθιστώντας αυστηρότερους τους όρους της πρώτης εισόδου στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους για τους συζύγους Τούρκων υπηκόων, σε σχέση προς τους όρους που ίσχυαν κατά την έναρξη της ισχύος του προσθέτου πρωτοκόλλου, συνιστά «νέο περιορισμό», κατά την έννοια του άρθρου 41, παράγραφος 1, του προσθέτου πρωτοκόλλου, στην εκ μέρους των εν λόγω Τούρκων υπηκόων άσκηση της ελευθερίας εγκαταστάσεως (απόφαση Dogan, C-138/13, EU:C:2014:2066, σκέψη 36).

40 Τούτο οφείλεται στο γεγονός ότι η απόφαση Τούρκου υπηκόου να εγκατασταθεί σε κράτος μέλος προκειμένου να ασκήσει εκεί οικονομική δραστηριότητα κατά τρόπο σταθερό μπορεί να επηρεαστεί αρνητικά όταν η νομοθεσία αυτού του κράτους μέλους καθιστά δυσχερή ή αδύνατη την οικογενειακή

επανένωση, οπότε ο εν λόγω υπήκοος μπορεί, ενδεχομένως, να αναγκαστεί να επιλέξει μεταξύ της δραστηριότητάς του στο συγκεκριμένο κράτος μέλος και της οικογενειακής ζωής του στην Τουρκία (βλ., υπ' αυτή την έννοια, αποφάσεις Dogan, C-138/13, EU:C:2014:2066, σκέψη 35).

41 Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, δεδομένου ότι η ρήτρα «standstill» του άρθρου 13 της αποφάσεως 1/80 είναι της ίδιας φύσεως με εκείνη του άρθρου 41, παράγραφος 1, του πρόσθετου πρωτοκόλλου και ότι οι δύο αυτές ρήτρες έχουν κοινό σκοπό, η ερμηνεία του εν λόγω άρθρου 41, παράγραφος 1, πρέπει να ισχύει επίσης και για την υποχρέωση παραλείψεως θεσπίσεως νέων περιορισμών που συνιστά τη βάση του εν λόγω άρθρου 13 όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων (απόφαση Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, C-92/07, EU:C:2010:228, σκέψη 48).

42 Ως εκ τούτου, η ερμηνεία που έδωσε το Δικαστήριο στη σκέψη 36 της αποφάσεως Dogan (C-138/13, EU:C:2014:2066) μπορεί να εφαρμοσθεί κατ' αναλογίαν και στην υπόθεση στην κύρια δίκη.

43 Στο μέτρο που το αιτούν δικαστήριο και η Δανική Κυβέρνηση εκφράζουν αμφιβολίες αναφορικά προς τη συμβατότητα της ερμηνείας που έδωσε το Δικαστήριο στην απόφαση Dogan (C-138/13, EU:C:2014:2066) με τον αποκλειστικώς οικονομικό σκοπό της Συμφωνίας Συνδέσεως, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 40 της παρούσας αποφάσεως, το Δικαστήριο οδηγήθηκε στο συμπέρασμα, στην απόφαση Dogan, ότι η επίμαχη στην εν λόγω υπόθεση νομοθετική ρύθμιση ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής της ρήτρας «standstill» του άρθρου 41, παράγραφος 1, του πρόσθετου πρωτοκόλλου λόγω του συνδέσμου που υπήρχε μεταξύ, αφενός, της ασκήσεως από Τούρκο υπήκοο οικονομικών ελευθεριών σε κράτος μέλος και, αφετέρου, της οικογενειακής επανενώσεως, υπό την έννοια ότι οι προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής των μελών της οικογένειας του εν λόγω υπηκόου για λόγους οικογενειακής επανενώσεως μπορούσαν να επηρεάσουν την άσκηση από αυτόν των προαναφερθεισών ελευθεριών.

44 Ως εκ τούτου, μόνο στο μέτρο που εθνική νομοθετική ρύθμιση η οποία καθιστά αυστηρότερους τους όρους της οικογενειακής επανενώσεως, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, είναι ικανή να επηρεάσει την άσκηση από Τούρκους μισθωτούς εργαζομένους, όπως ο πατέρας του C. Genc, οικονομικής δραστηριότητας στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους μπορεί να γίνει δεκτό ότι η εν λόγω νομοθετική ρύθμιση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της ρήτρας «standstill» του άρθρου 13 της αποφάσεως 1/80, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 27 των προτάσεών του.

45 Επομένως, οι ρήτρες «standstill» του άρθρου 13 της αποφάσεως 1/80 και του άρθρου 41, παράγραφος 1, του πρόσθετου πρωτοκόλλου, όπως έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο, επ' ουδενί συνεπάγονται την αναγνώριση δικαιώματος σε οικογενειακή επανένωση και δικαιώματος εγκαταστάσεως και διαμονής υπέρ των μελών της οικογένειας Τούρκων μισθωτών εργαζομένων.

46 Όσον αφορά την οικογενειακή επανένωση, όπως προκύπτει από την απόφαση Dogan (C-138/13, EU:C:2014:2066), το Δικαστήριο δεν προσδίδει, με τη νομολογία του, στη ρήτρα «standstill» άλλο αποτέλεσμα πλην της απαγορεύσεως να υπόκειται η οικογενειακή επανένωση σε νέους όρους ικανούς να επηρεάσουν την άσκηση από Τούρκο υπήκοο οικονομικών ελευθεριών εντός κράτους μέλους.

47 Τέλος, στην υπόθεση στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Demirkan (C-221/11, EU:C:2013:583), στην οποία παραπέμπει ειδικώς η Δανική Κυβέρνηση, επ' ουδενί υπήρχε σύνδεσμος όπως αυτός που αναφέρθηκε στη σκέψη 43 της παρούσας αποφάσεως.

48 Ειδικότερα, η απόφαση εκείνη αφορούσε Τούρκο υπήκοο η οποία επικαλέσθηκε τη ρήτρα «standstill» του άρθρου 41, παράγραφος 1, του πρόσθετου πρωτοκόλλου κατά την είσοδό της στο κράτος μέλος για το οποίο επρόκειτο, για τον λόγο ότι, μετά την είσοδό της στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους, ήταν αποδέκτρια υπηρεσιών. Δεδομένου, ωστόσο, ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η έννοια της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών της διατάξεως αυτής δεν περιλαμβάνει την παθητική ελευθερία υπηρεσιών (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση Demirkan, C-221/11, EU:C:2013:583, σκέψεις 60

και 63), δεν υπήρχε σύνδεσμος μεταξύ της εισόδου και διαμονής της εν λόγω υπηκόου στο συγκεκριμένο κράτος μέλος και της ασκήσεως οικονομικής ελευθερίας από αυτήν, γεγονός που απέκλειε την επίκληση από αυτήν της ρήτρας «standstill».

49 Επιπλέον, η ερμηνεία που έδωσε το Δικαστήριο στην απόφαση Dogan (C-138/13, EU:C:2014:2066) συνάδει με τον τρόπο κατά τον οποίο το ίδιο έχει ερμηνεύσει το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80, κατά τον οποίο η διάταξη αυτή αποσκοπεί στη δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την οικογενειακή επανένωση στο κράτος μέλος υποδοχής, προκειμένου να διευκολυνθούν η εργασία και η διαμονή του Τούρκου μισθωτού που είναι ενταγμένος στη νόμιμη αγορά εργασίας του κράτους μέλους για το οποίο πρόκειται (βλ. αποφάσεις Kadiman, C-351/95, EU:C:1997:205, σκέψεις 34 έως 36· Eyüp, C-65/98, EU:C:2000:336, σκέψη 26, και Ayaz, C-275/02, EU:C:2004:570, σκέψη 41).

50 Εκ των προαναφερθέντων συνάγεται το συμπέρασμα ότι εθνική νομοθετική ρύθμιση όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η οποία δυσχεραίνει την οικογενειακή επανένωση καθιστώντας αυστηρότερους τους όρους της πρώτης εισόδου, στο έδαφος του συγκεκριμένου κράτους μέλους, των ανήλικων τέκνων Τούρκων υπηκόων που κατοικούν στο κράτος μέλος αυτό υπό την ιδιότητα των μισθωτών εργαζομένων σε σχέση με τους όρους που ίσχυαν κατά την έναρξη της ισχύος της αποφάσεως 1/80, και οι οποίοι, επομένως, είναι ικανοί να επηρεάσουν την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας από τους εν λόγω υπηκόους στο έδαφος αυτό, συνιστά «νέο περιορισμό», κατά την έννοια του άρθρου 13 της αποφάσεως 1/80, της ασκήσεως από τους υπηκόους αυτούς της ελεύθερης κυκλοφορίας εργαζομένων στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.

51 Τέλος, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι απαγορεύεται περιορισμός ο οποίος έχει ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα να εξαρτάται η εκ μέρους ενός Τούρκου υπηκόου άσκηση της ελεύθερης κυκλοφορίας εργαζομένων στην εθνική επικράτεια από όρους πιο περιοριστικούς σε σύγκριση με εκείνους που ίσχυαν κατά την έναρξη ισχύος της αποφάσεως 1/80, εκτός αν περιλαμβάνεται στους περιορισμούς που απαριθμεί το άρθρο 14 της αποφάσεως αυτής ή δικαιολογείται από επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος, είναι κατάλληλος να διασφαλίσει την επίτευξη του επιδιωκόμενου θεμιτού σκοπού και δεν βαίνει πέραν του μέτρου που είναι αναγκαίο για την επίτευξή του (απόφαση Demir, C-225/12, EU:C:2013:725, σκέψη 40).

52 Ειδικότερα, κατά το άρθρο 12 της Συμφωνίας Συνδέσεως, τα συμβαλλόμενα μέρη έχουν συμφωνήσει ότι, συμφώνως προς τον αποκλειστικώς οικονομικώς σκοπό που συνιστά τη βάση της Συμφωνίας Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας, εμπνέονται από τις διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου οι οποίες αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, καθώς και ότι οι αρχές που γίνονται δεκτές στο πλαίσιο των εν λόγω διατάξεων πρέπει να εφαρμόζονται, στο μέτρο του δυνατού, στους Τούρκους υπηκόους που απολαύουν των δικαιωμάτων τα οποία αναγνωρίζει η εν λόγω Συμφωνία Συνδέσεως (βλ., υπ' αυτή την έννοια, απόφαση Ziebell, C-371/08, EU:C:2011:809, σκέψεις 58 και 65 έως 68).

53 Επομένως, πρέπει να εξακριβωθεί αν η επίμαχη εθνική διάταξη είναι νόμιμη, υπό την έννοια ότι πληροί τα κριτήρια που παρατέθηκαν στη σκέψη 51 της παρούσας αποφάσεως.

54 Συναφώς, επισημαίνεται ότι η προϋπόθεση την οποία προβλέπει το άρθρο 9, παράγραφος 13, του δανικού νόμου περί αλλοδαπών δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 14 της αποφάσεως 1/80. Η Δανική Κυβέρνηση υποστηρίζει, αντιθέτως, ότι η προϋπόθεση αυτή δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, ήτοι τη διασφάλιση της επιτυχούς εντάξεως στη δανική κοινωνία, καθώς και ότι είναι αναλογική, καθότι η προαναφερθείσα διάταξη είναι πρόσφορη προς διασφάλιση της υλοποιήσεως του επιδιωκόμενου θεμιτού σκοπού, ενώ παράλληλα δεν βαίνει πέραν του αναγκαίου για την επίτευξή του μέτρου.

55 Όσον αφορά το ζήτημα αν ο σκοπός της επιτυχούς εντάξεως μπορεί να συνιστά επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος, πρέπει να υπομνησθεί η σημασία που προσδίδει το δίκαιο της Ένωσης στα μέτρα εντάξεως, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 79, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ, το οποίο χαρακτηρίζει τη διευκόλυνση της εντάξεως των υπηκόων τρίτων χωρών στα κράτη μέλη υποδοχής ως δράση των

κρατών μελών η οποία χρήζει ενθαρρύνσεως και στηρίξεως και από διάφορες οδηγίες, όπως οι οδηγίες 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2003, σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης (ΕΕ L 251, σ. 12), και 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες (ΕΕ 2004, L 16, σ. 44), οι οποίες προβλέπουν ότι η ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών είναι στοιχείο-κλειδί για την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, η οποία συνιστά θεμελιώδη σκοπό της Ένωσης ο οποίος ορίζεται στη Συνθήκη.

56 Υπό τις συνθήκες αυτές, ο σκοπός της διασφαλίσεως της επιτυχούς εντάξεως των υπηκόων τρίτων χωρών στο κράτος μέλος για το οποίο πρόκειται, τον οποίο επικαλείται η Δανική Κυβέρνηση, είναι δυνατό να συνιστά επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 35 των προτάσεών του.

57 Όσον αφορά τον αναλογικό χαρακτήρα της επίμαχης εθνικής διατάξεως, στο μέτρο που συνιστά περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των Τούρκων μισθωτών εργαζομένων, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 50 της παρούσας αποφάσεως, επισημαίνεται ότι η σχετική εκτίμηση πρέπει να πραγματοποιηθεί με γνώμονα τη συγκεκριμένη ελευθερία, της οποίας απολαύουν οι Τούρκοι υπήκοοι δυνάμει των διατάξεων που διέπουν τη Σύνδεση ΕΟΚ-Τουρκίας, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 37 και 38 των προτάσεών του.

58 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, προκειμένου το ενδιαφερόμενο τέκνο να τύχει οικογενειακής επανενώσεως όταν αυτό και ένας από τους γονείς του κατοικούν στη χώρα καταγωγής ή σε άλλη χώρα, η επίμαχη εθνική διάταξη επιτάσσει καταρχήν να υφίστανται ή να μπορούν να υπάρξουν επαρκείς δεσμοί του τέκνου με τη Δανία που να καθιστούν δυνατή την επιτυχή ένταξή του στο εν λόγω κράτος μέλος.

59 Εντούτοις, η προϋπόθεση αυτή πρέπει να πληρούται μόνον αν η αίτηση υποβλήθηκε δύο και πλέον έτη αφότου ο γονέας που κατοικεί στο δανικό έδαφος απέκτησε άδεια διαμονής αορίστου χρόνου ή άδεια διαμονής με δυνατότητα μόνιμης διαμονής.

60 Δεδομένου ότι η απαίτηση περί προσκομίσεως αποδεικτικών στοιχείων της υπάρξεως επαρκών δεσμών με τη Δανία αποσκοπεί στη διασφάλιση της επιτυχούς εντάξεως των ενδιαφερόμενων τέκνων στο εν λόγω κράτος μέλος, κατά τα προβαλλόμενα από τη Δανική Κυβέρνηση, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η επίμαχη εθνική νομοθετική ρύθμιση εκκινεί από την παραδοχή ότι τα τέκνα για τα οποία δεν υποβλήθηκε αίτηση περί οικογενειακής επανενώσεως εντός της ταχθείσας προθεσμίας βρίσκονται σε κατάσταση στο πλαίσιο της οποίας η ένταξη στη Δανία δεν μπορεί να διασφαλισθεί παρά μόνον αν τα εν λόγω τέκνα πληρούν τη συγκεκριμένη απαίτηση.

61 Εντούτοις, η απαίτηση αυτή, η οποία υποτίθεται ότι δικαιολογείται από τον σκοπό να καθίσταται δυνατή η ένταξη των οικείων ανήλικων τέκνων στη Δανία, τυγχάνει εφαρμογής κατά τα φαινόμενα, όχι με γνώμονα το αν η προσωπική κατάσταση των τέκνων, όπως για παράδειγμα η ηλικία ή οι σχέσεις τους με το συγκεκριμένο κράτος μέλος, μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την ένταξή τους στο κράτος μέλος για το οποίο πρόκειται, αλλά με κριτήριο το οποίο εκ πρώτης όψεως δεν φαίνεται να σχετίζεται με τις πιθανότητες επιτυχούς εντάξεως, ήτοι τον χρόνο που μεσολαβεί μεταξύ της χορηγήσεως στον ενδιαφερόμενο γονέα οριστικής άδειας διαμονής στη Δανία και της ημερομηνίας κατά την οποία υποβάλλεται η αίτηση περί οικογενειακής επανενώσεως.

62 Συναφώς, είναι δύσκολο να γίνει αντιληπτός ο λόγος για τον οποίο η υποβολή αιτήσεως περί οικογενειακής επανενώσεως μετά την παρέλευση της προθεσμίας των δύο ετών από την απόκτηση οριστικής άδειας διαμονής στη Δανία από τον γονέα ο οποίος κατοικεί στο εν λόγω κράτος μέλος καθιστά λιγότερο ευχερή την ένταξη του τέκνου στη Δανία, με συνέπεια να υποχρεούται ο αιτών να υποχρεούται να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία των επαρκών δεσμών του τέκνου αυτού με το συγκεκριμένο κράτος μέλος.

63 Ειδικότερα, η περίσταση ότι η αίτηση περί οικογενειακής επανενώσεως υποβλήθηκε πριν ή μετά τα δύο έτη αφότου ο γονέας ο οποίος κατοικεί στο εν λόγω κράτος μέλος απέκτησε οριστική άδεια διαμονής δεν συνιστά αφεαυτής ένδειξη από την οποία να προκύπτουν οι προθέσεις του πατέρα του ανηλίκου τον οποίο αφορά η συγκεκριμένη αίτηση όσον αφορά την ένταξή του στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.

64 Εξάλλου, η χρήση του συγκεκριμένου κριτηρίου για τον προσδιορισμό των τέκνων ως προς τα οποία πρέπει να αποδεικνύεται η ύπαρξη επαρκών δεσμών με τη Δανία οδηγεί σε άτοπα συμπεράσματα όσον αφορά την αξιολόγηση της ικανότητας επιτυχούς εντάξεώς τους στο εν λόγω κράτος μέλος.

65 Συγκεκριμένα, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 51 των προτάσεών του, το κριτήριο αυτό, αφενός, εφαρμόζεται χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η προσωπική κατάσταση του ενδιαφερόμενου τέκνου και των δεσμών του με το κράτος μέλος για το οποίο πρόκειται και, αφετέρου, ενδέχεται να οδηγήσει σε δυσμενείς διακρίσεις αναλόγως της ημερομηνίας κατά την οποία υποβάλλεται η αίτηση περί οικογενειακής επανενώσεως τέκνων ευρισκόμενων σε απολύτως συγκρίσιμες καταστάσεις τόσο από απόψεως ηλικίας όσο και δεσμών με τη Δανία καθώς και της σχέσεώς τους με τον γονέα ο οποίος κατοικεί στη Δανία.

66 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, όσον αφορά, ιδίως, την εκτίμηση της προσωπικής καταστάσεως του ενδιαφερόμενου τέκνου, η εκτίμηση αυτή από τις εθνικές αρχές πρέπει να γίνεται, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 54 των προτάσεών του, βάσει αρκούντως σαφών, αντικειμενικών και μη εισαγόντων διακρίσεις κριτηρίων, τα οποία πρέπει να εξετάζονται κατά περίπτωση, και να εκδίδεται σχετικώς αιτιολογημένη απόφαση υποκείμενη σε αποτελεσματικό δικαστικό έλεγχο, προκειμένου να προλαμβάνεται ενδεχόμενη διοικητική πρακτική συστηματικών απορρίψεων.

67 Λαμβανομένων υπόψη των προαναφερθεισών εκτιμήσεων, στα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι εθνικό μέτρο όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, το οποίο εξαρτά την οικογενειακή επανένωση Τούρκου μισθωτού εργαζομένου ο οποίος διαμένει νομίμως στο οικείο κράτος μέλος με το ανήλικο τέκνο του από την προϋπόθεση να υφίστανται ή να μπορούν να υπάρξουν επαρκείς δεσμοί του δεύτερου με το εν λόγω κράτος μέλος που να καθιστούν δυνατή την επιτυχή ένταξή του, όταν το τέκνο αυτό και ο έτερος γονέας του κατοικούν στη χώρα καταγωγής ή σε άλλη χώρα και η αίτηση περί οικογενειακής επανενώσεως υποβλήθηκε δύο έτη αφότου ο γονέας που κατοικεί στο οικείο κράτος μέλος απέκτησε άδεια διαμονής αορίστου χρόνου ή άδεια διαμονής με δυνατότητα μόνιμης διαμονής, συνιστά «νέο περιορισμό», κατά την έννοια του άρθρου 13 της αποφάσεως 1/80. Ο περιορισμός αυτός δεν δικαιολογείται.

Επί των δικαστικών εξόδων

68 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφαίνεται:

Εθνικό μέτρο όπως το επίμαχο στην κύρια δίκη, το οποίο εξαρτά την οικογενειακή επανένωση Τούρκου μισθωτού εργαζομένου ο οποίος διαμένει νομίμως στο οικείο κράτος μέλος με το ανήλικο τέκνο του από την προϋπόθεση να υφίστανται ή να μπορούν να υπάρξουν επαρκείς δεσμοί του δεύτερου με το εν λόγω κράτος μέλος που να καθιστούν δυνατή την επιτυχή ένταξή του, όταν το τέκνο αυτό και ο έτερος γονέας του κατοικούν στη χώρα καταγωγής ή σε άλλη χώρα και η αίτηση περί οικογενειακής επανενώσεως υποβλήθηκε δύο έτη αφότου ο γονέας που κατοικεί στο οικείο κράτος μέλος απέκτησε άδεια διαμονής αορίστου χρόνου ή άδεια διαμονής με δυνατότητα μόνιμης διαμονής, συνιστά «νέο περιορισμό», κατά την έννοια του άρθρου 13

της αποφάσεως 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με την προώθηση της συνδέσεως η οποία επισυνάφθηκε στη συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, η οποία υπογράφηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 1963 στην Άγκυρα από την Τουρκική Δημοκρατία, αφενός, και από τα κράτη μέλη της ΕΟΚ και την Κοινότητα, αφετέρου, και η οποία συνήφθη, εγκρίθηκε και επικυρώθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με την απόφαση 64/732/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 23ης Δεκεμβρίου 1963.

Ο περιορισμός αυτός δεν δικαιολογείται.

(υπογραφές)